

Trehörna kyrka

58.1554, 14.8429

Trehörna socken bildades 1643 av delar som ingick i socknarna Stora Åby, Säby och Linderås. Den nybildade socknens första kyrka som sannolikt invigdes 1652 bekostades till stor del av överste Arvid Ribbing, som ägde Trehörna säteri, och fick namnet Sankt Johannes kyrka, eftersom invigningen skedde på midsommardagen.

Och det står om den gamla kyrkan att: "Kyrkans största sirat är hennes målning som består uti lövverk och tapeter på väggarna samt åtskilliga figurer och änglabilder i taket med tillsatta bibliska språk ". Fragment av dessa målningar har man på 1960-talet på timmerstommen. Timmer hade återanvänts från den gamla kyrkan, och tillkom sannolikt 1734, utförda av målaren Daniel Hjulström.

I mitten av 1800-talet var kyrkan dels för liten för den växande befolkningen och även i mycket dåligt skick. Församlingen bestämde därför på en sockenstämma 1861 att riva den gamla kyrkan och bygga en ny innan vintern kom, och för att skynda på processen brydde man sig inte om att skicka ritningarna till Stockholm för att få dem fastställda av Överintendentsämbetet.

Kyrkobyggnaden uppfördes av timmer 1861 av soldaten och bytimmermannen Carl Fröjd i Brickarp, delvis av byggnadsmaterial från den gamla kyrkan.

Under tiden som den nya kyrka byggdes förrättades gudstjänsterna ute på kyrkogården, där den gamla altarringen placerats under ett brädtak.

Men när den nya kyrkan var i stort färdigbyggd skickade Överintendentsämbetet ner arkitekten Per Ulrik Stenhammar för att besiktiga arbetet, och han anförde efter besöket att bygget var inte speciellt väl utfört men eftersom den ändå var byggd av stabilt timmer kunde man låta kyrka stå - åtminstone tills församlingen fick råd att bygga en ny kyrka.

Under en 90-årsperiod - åren 1860 till 1950 uppfördes ett stort antal kyrkor i Östergötland, men bara två av trä. Som modell för Trehörna nya kyrka hade Carl Fröjd kyrkan i grannförsamlingen Linderås i Småland.

I vapenhuset står den minsta av kyrkans tre klockor. Denna var precis som en av de övriga i tornet tidigare placerad i en klockstapel.

Predikstolen tillverkades 1701 för den gamla kyrkan och förändrades i samband med att den flyttades över till den nya kyrkan.

Altartavlan, som är en kopia av Rubens berömda målning "Nedtagande från korset", är målad av J P Johansson.

Ett krucifix är tillverkat på 1200-talet i Frankrike.

De altarskåpsdörrar som nu hänger på norra långsidan i den nuvarande kyrkan var en gåva till den gamla kyrkan från drottning Hedvig Eleonora. Altarskåpet som var tagen från Vadstena klosterkyrka monterades ner till mindre delar och dessa och figurerna utplacerades på olika ställen i kyrkan.

Dopfunten av trä ritades av Ingenjör Erik Persso och är tillverkad 1961 av Bernhard Fäldt i Tranås.

Kyrkan har inte genomgått några större kända förändringar, med undantag av en renovering som utfördes i början av 1960-talet. Då påträffades bland annat under kyrkans golv 12 kistor från 1700-talet.

Orgeln är tillverkad av organisten Per Jonsson i Källstad, och som kom från Trehörna. Fasaden är från 1862, medan verket nybyggdes 1939 av Olof Hammarberg i Göteborg.

Källor:

Pdf: "Trehörna kyrka - Kulturhistorisk inventering". Östergötlands länsmuseum delrapport 2004. Anna Lindqvist för Östergötlands länsmuseum.

Folder: "Trehörna kyrka". Ödeshögs församling.

Webb: trehorna.nu